

Briselē, 2023. gada 17. novembrī
(OR. en)

15509/23

LIMITE

EJUSTICE 56
JAI 1487
JURINFO 12

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Eiropas e-tiesiskuma stratēģija 2024.–2028. gadam - apstiprināšana

1. E-tiesiskuma stratēģija un rīcības plāns 2019.–2023. gadam tuvojas noslēgumam, un delegācijas ir vienojušās, ka e-tiesiskuma jomas attīstībai būtu noderīga e-tiesiskuma stratēģija nākamajiem gadiem.

2. Laikposmā no 2019. līdz 2023. gadam Eiropas Savienības Padome, Eiropas Komisija un Eiropas Parlaments ir pielikuši ievērojamas pūles, lai paātrinātu digitalizācijas procesu un veicinātu digitālo pakalpojumu izmantošanu e-tiesiskuma jomā. Uzsvars ir stingri likts uz likumdošanas darbību, noslēdzot vairākas likumdošanas iniciatīvas, piemēram, Regulu ¹ par datorizētu sistēmu datu pārrobežu elektroniskai apmaiņai tiesu iestāžu sadarbības civillietās un krimināllietās jomā (*e-CODEX* sistēma), kas nodrošināja piemērotu satvaru tiesu informācijas apmaiņai, kurā izmanto drošus pakalpojumus; Dokumentu izsniegšanas regulu ² un Pierādījumu iegūšanas regulu ³, ar kurām izveido decentralizētas IT sistēmas izmantošanu ar sadarbībspējīgiem piekļuves punktiem, kuru pamatā ir *e-CODEX* attiecīgai saziņai; E-pierādījumu regulu ⁴; un, jo īpaši, regulu un direktīvu par ES tiesu iestāžu pārrobežu sadarbības digitalizāciju un tiesu iestāžu pieejamību (“Digitalizācijas pakete”) ⁵.
3. Minētās likumdošanas iniciatīvas, kā arī citus leģislatīvos aktus, kas veicina tieslietu digitalizāciju, papildina vairākas neleģislatīvas iniciatīvas.
4. Delegācijas uzskatīja, ka e-tiesiskuma stratēģija sekmētu minēto leģislatīvo un neleģislatīvo iniciatīvu īstenošanu un ļautu gūt panākumus jaunās vai papildinošās jomās.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/850 (2022. gada 30. maijs) par datorizētu sistēmu datu pārrobežu elektroniskai apmaiņai tiesu iestāžu sadarbības civillietās un krimināllietās jomā (*e-CODEX sistēma*) un ar ko groza Regulu (ES) 2018/1726 (OV L 150, 1.6.2022., 1.–19. lpp.).

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/1784 (2020. gada 25. novembris) par tiesas un ārpustiesas civillietu vai komercietu dokumentu izsniegšanu dalībvalstīs (“dokumentu izsniegšana”) (pārstrādāta redakcija) (OV L 405, 2.12.2020., 40.–78. lpp.).

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/1783 (2020. gada 25. novembris) par sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās vai komercietās (“pierādījumu iegūšana”) (pārstrādāta redakcija) (OV L 405, 2.12.2020., 1.–39. lpp.).

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/1543 (2023. gada 12. jūlijs) par Eiropas e-pierādījumu sniegšanas rīkojumiem un Eiropas e-pierādījumu saglabāšanas rīkojumiem e-pierādījumu gūšanai krimināllietās un brīvības atņemšanas sodu izpildei pēc kriminālprocesa (OV L 191, 28.7.2023., 118.–180. lpp.).

⁵ Paredzēts pieņemt nākamajā TI padomes sanāksmē 2023. gada 4. decembrī, attiecīgi dokumenti PE-CONS 50/23 un PE-CONS 51/23.

5. Turpinot darbu pēc prezidentvalsts Čehijas rīkotā darbsemināra, prezidentvalsts Zviedrija sāka diskusijas E-tiesiskuma jautājumu darba grupā par pieeju jaunajai e-tiesiskuma stratēģijai. Šīs diskusijas turpinājās Spānijas prezidentūras laikā, kura pārņēma faktisko projekta izstrādi un ierosināja to delegācijām E-tiesiskuma jautājumu darba grupā.
6. Jaunajā stratēģijā ir izklāstīti principi un mērķi e-tiesiskuma norisēm Eiropas Savienībā nākamajiem 5 gadiem, un darbības, kas vajadzīgas, lai tos sasniegtu, kā arī izklāstīts, kā turpmāk tiks organizēta pēcpārbaude.
7. Stratēģijas projektu tehniskā līmenī apsprieda trīs E-tiesiskuma jautājumu darba grupas sanāksmēs. Delegācijas vienojās par stratēģijas tekstu pēdējā sanāksmē un ar neformālu klusēšanas procedūru 2023. gada 13. novembra nedēļā.
8. Ņemot vērā minēto, Pastāvīgo pārstāvju komiteja tiek aicināta:
 - apstiprināt savu vienošanos par tekstu; un
 - ieteikt Padomei apstiprināt pielikumā izklāstīto Eiropas e-tiesiskuma stratēģiju 2024.–2028. gadam.

Eiropas e-tiesiskuma stratēģija 2024.–2028. gadam

I. IEVADS

1. Līguma par Eiropas Savienības darbību V sadaļā (67.–89. pants) ir paredzēta brīvības, drošības un tiesiskuma telpas izveide, kurā īpaši svarīga ir Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (“Harta”) piemērošana.
2. Kā daļa no brīvības, drošības un tiesiskuma telpas tiesu iestāžu pieejamība ir būtiskas pamattiesības Eiropas Savienībā, kas nostiprinātas gan Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 6. pantā, gan Hartas 47. pantā un garantē tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu.
3. Pēdējos gados mūsu sabiedrībā ir palielinājusies tehnoloģisko līdzekļu un rīku izmantošana, ko jo īpaši paātrināja Covid-19 pandēmija; tā rezultātā pieauga gaidas attiecībā uz digitālajiem pakalpojumiem.
4. Tieslietu sistēma kā būtisku sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja iesaistās digitalizācijā un risina ar to saistītos izaicinājumus. Tieslietu sistēmas digitalizācijas mērķis ir atvieglot un uzlabot tiesu iestāžu pieejamību, padarīt tieslietu sistēmu efektīvāku un lietderīgāku, vienlaikus atvieglojot tieslietu profesionāļu ¹ darbu, un tuvināt to iedzīvotājiem, tādējādi piedāvājot labākus tieslietu pakalpojumus visiem.

¹ Tieslietu profesionāļi ietver visus tieslietu jomā strādājušus profesionāļus, tostarp praktizējošus juristus.

A. Konteksts

5. E-tiesiskuma stratēģija un rīcības plāns 2019.–2023. gadam ietvēra trīs stratēģiskus mērķus, kas ir svarīgi joprojām, proti, piekļuve informācijai tieslietu jomā; elektroniskā saziņa starp tiesu iestādēm, iedzīvotājiem un tieslietu profesionāļiem; un sadarbība starp tiesu iestāžu lietotnēm un jomām.
6. Eiropas Komisijas paziņojumā par tieslietu sistēmu digitalizāciju Eiropas Savienībā ² ir uzsvērts, ka tiesu iestāžu pieejamība un dalībvalstu sadarbības veicināšana citstarp ir galvenie ES brīvības, drošības un tiesiskuma telpas mērķi.
7. Lai sasniegtu šos mērķus, Eiropas Savienības Padome, Eiropas Komisija un Eiropas Parlaments ir pielikuši ievērojamas pūles digitalizācijas procesu paātrināšanā un digitālo pakalpojumu izmantošanas e-tiesiskuma jomā veicināšanā.
8. Ievērojot paziņojumā pausto, uzsvars Eiropas Savienības darbā e-tiesiskuma jomā ir stingri likts uz likumdošanas darbību.
9. Regulas par datorizētu sistēmu datu pārrobežu elektroniskai apmaiņai tiesu iestāžu sadarbības civillietās un krimināllietās jomā (*e-CODEX* sistēma) ³ pieņemšana nodrošināja piemērotu satvaru tiesu informācijas apmaiņai, kurā izmanto drošus pakalpojumus.

² Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Tieslietu sistēmu digitalizācija Eiropas Savienībā. Iespēju rīkkopa” (COM(2020) 710 final).

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/850 (2022. gada 30. maijs) par datorizētu sistēmu datu pārrobežu elektroniskai apmaiņai tiesu iestāžu sadarbības civillietās un krimināllietās jomā (*e-CODEX* sistēma) un ar ko groza Regulu (ES) 2018/1726 (OV L 150, 1.6.2022., 1.–19. lpp.).

10. Dokumentu izsniegšanas regula ⁴ un Pierādījumu iegūšanas regula ⁵ izveido šo abu tiesu iestāžu sadarbības instrumentu civillietās un komercietās digitalizācijas tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru no 2025. gada maija būs obligāta decentralizētas IT sistēmas izmantošana ar sadarbībspējīgiem piekļuves punktiem, kuru pamatā ir *e-CODEX* attiecīgai saziņai. E-pierādījumu regula ⁶ ir vēl viens sadarbības instruments, ar ko digitalizē saziņu krimināllietās.
11. Regula un direktīva par ES tiesu iestāžu pārrobežu sadarbības digitalizāciju un tiesu iestāžu pieejamību (“Digitalizācijas pakete”) ⁷ ir būtiski pīlāri, uz kuriem turpmākajos gados balstīsies e-tiesiskums. Šo tiesību aktu īstenošana būs galvenā prioritāte laikposmā, uz kuru attiecas šī stratēģija. Īstenošanas akti attiecībā uz 24 juridiskajiem instrumentiem, uz kuriem attiecas Digitalizācijas pakete, būs jāapspriež komitejās ar dalībvalstu pārstāvjiem. Minēto instrumentu decentralizētā IT sistēma būs jāizveido, izmantojot valstu piekļuves punktus, savienojot references īstenošanas programmatūras instances un/vai valstu risinājumus. Tajā pašā laikā elektronisko sakaru principi, kā arī Eiropas elektroniskās piekļuves punkts, kas noteikts Digitalizācijas paketē, būtu jāuzskata par pamatu jebkurai jaunai likumdošanas iniciatīvai Eiropas Savienībā e-tiesiskuma jomā.

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/1784 (2020. gada 25. novembris) par tiesas un ārpustiesas civillietu vai komercietu dokumentu izsniegšanu dalībvalstīs (“dokumentu izsniegšana”) (pārstrādāta redakcija) (OV L 405, 2.12.2020., 40.–78. lpp.).

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/1783 (2020. gada 25. novembris) par sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās vai komercietās (“pierādījumu iegūšana”) (pārstrādāta redakcija) (OV L 405, 2.12.2020., 1.–39. lpp.).

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/1543 (2023. gada 12. jūlijs) par Eiropas e-pierādījumu sniegšanas rīkojumiem un Eiropas e-pierādījumu saglabāšanas rīkojumiem e-pierādījumu gūšanai krimināllietās un brīvības atņemšanas sodu izpildei pēc kriminālprocesa (OV L 191, 28.7.2023., 118.–180. lpp.)

⁷ Attiecīgi PE-CONS 50/23 un PE-CONS 51/23.

12. Pateicoties Digitalizācijas paketei, fiziskas vai juridiskas personas un to juridiskie pārstāvji varēs sazināties elektroniski, izmantojot Eiropas elektroniskās piekļuves punktu. Iestādes varēs apmainīties ar datiem civillietās, komerc lietās un krimināllietās ar pārrobežu ietekmi, izmantojot drošus un uzticamus digitālos kanālus.
13. Iepriekš minētās likumdošanas iniciatīvas, kā arī citus leģislatīvos aktus, kas veicina tieslietu digitalizāciju, papildina vairākas attiecīgas neleģislatīvas iniciatīvas, tostarp *e-CODEX* sistēmas izmantošanas un pilnveidošanas konsolidācija, kas būs jāpārvalda un jāuztur *eu-LISA* pēc tam, kad Eiropas Komisija 2024. gadā būs paziņojusi par nodošanas/pārņemšanas procesa sekmīgu pabeigšanu.
14. Tikpat svarīga būs dalībvalstu loma, jo pieslēgšanās *e-CODEX* joprojām ir valsts prerogatīva. Papildu valstu sistēmu savstarpēja savienošana, izmantojot *e-CODEX*, pierāda, ka kompetentās iestādes, praktizējoši juristi un fiziskas vai juridiskas personas var mijiedarboties ātri, droši un uzticami. Balstoties uz *e-CODEX*, e-pierādījumu digitālās apmaiņas sistēma (*eEDES*) kļūst par references īstenošanas programmatūru, un instrumentu, piemēram, Eiropas izmeklēšanas rīkojumu, apmaiņa starp dažādām dalībvalstīm notiek jau šodien.
15. Viss iepriekš minētais liecina, ka e-tiesiskuma jomai ir dots ievērojams impulss, un parāda, kā tā pakāpeniski pāriet no pieejas, kas balstīta uz brīvprātīgu dalību digitalizācijas iniciatīvās, uz obligātu pieeju, kuras pamatā ir leģislatīvie akti, kas nodrošina lielāku juridisko noteiktību. Tas arī liecina, ka ir sperts solis uz priekšu, lai uzlabotu tieslietu digitalizāciju Eiropas Savienībā.

16. Nenoliedzami, Eiropas Savienība joprojām saskaras ar izaicinājumiem tieslietu digitalizācijas turpmākā izvēršanā. Šie izaicinājumi ir arī nozīmīga iespēja, un dalībvalstis būtu jānudina turpināt darbu, lai modernizētu tieslietu sistēmas. Šajos centienos izšķiroša nozīme ir stabilam tiesiskajam regulējumam un dažu galveno e-sistēmu arvien augstākam pilnveides līmenim.

B. Darbības joma

17. Šī stratēģija attiecas uz visām dalībvalstīm, un tai būtu jākalpo par iedvesmas avotu visiem Eiropas Savienības aktoriem, kas iesaistīti digitālās pārveides procesā tieslietu jomā.
18. To piemēro no 2024. līdz 2028. gadam. Ņemot vērā tehnoloģiju attīstības tempu, būtu lietderīgi veikt pārskatīšanu, kas ļautu pielāgot stratēģiskos mērķus un ar tiem saistītās darbības. Tāpēc 2026. gada otrajā pusē būtu jāveic izvērtēšana un iespējama pārskatīšana, lai vajadzības gadījumā pielāgotos mainīgajiem izaicinājumiem un spējām.

C. Stratēģijas nolūks

19. Šai stratēģijai būtu jāvirza pašreizējā digitālā pārveide tieslietu jomā visā Eiropas Savienībā.
20. Jo īpaši, šī stratēģija ir vērsta uz to, lai apzinātu stratēģiskos un darbības mērķus un principus, kas būtu jāievēro, veicot šo digitālās pārveides procesu, ieviestu organizatoriskus un metodiskus pasākumus, apzinātu būtiskus veicinātājus digitalizācijas atvieglošanai un sekmēšanai, kā arī veicinātu mehānismus, kas atvieglo e-tiesiskuma iniciatīvu virzības koordināciju un pēcpārbaudi.

21. Būtu jāapsver konkrētas darbības attiecībā uz jautājumiem, kuri rodas saistībā ar digitālo pārveidi (videokonferences, digitālās datnes u. c.), vienlaikus paredzot elastīgu iespēju iekļaut jaunas darbības, ar kurām reaģē uz izaicinājumiem un iespējām, ko rada jaunās tehnoloģijas, piemēram, mākslīgais intelekts (MI).
22. Jo īpaši šie mērķi būtu jāīsteno līdztekus civiljustīcijas un krimināljustīcijas jomā, ņemot vērā digitālās pārveides konkrētās sekas šajās abās justīcijas jomās.
23. Šie mērķi un ar tiem saistītās darbības būtu jāpapildina ar pēcpārbaudes procesu, lai izvērtētu to īstenošanu un efektivitāti. Tāpēc būtu lietderīgi izveidot kopdarbīgu pēcpārbaudes mehānismu, lai analizētu un izvērtētu progresu. Šim kopdarbīgajam pasākumam būtu jāļauj izsekot progresam, apkopojot informāciju par attiecīgajiem projektiem un iniciatīvām, ko finansē vai nu no Eiropas Savienības finanšu programmām, vai valsts, kā arī atvieglojot informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm.
24. Tieslietu digitalizācija sniedz konkrētus un ilgstošus ieguvumus, samazinot izmaksas, kas saistītas ar tiesu iestāžu pieejamību un tiesu sistēmu darbību, taču ieguldījumiem dažādās darbībās var būt vajadzīgs finansējums. Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai meklēt finansējumu darbībām, kas saistītas ar tieslietu digitalizāciju, izmantojot dažādus finanšu instrumentus, kas iekļauti daudzgadu finanšu shēmā. Eiropas Savienības līmenī būtu jāatvieglo piekļuve finansējumam.

II. PRINCIPI

A. Būtiskie principi

a. Pamattiesību un pamatprincipu ievērošana

25. Lai veicinātu digitalizāciju, sevišķi būtu jāpievēršas ar esošajām pamattiesībām garantētās aizsardzības efektivitātei. Ar tieslietu digitālo pārveidi saistītajās iniciatīvās jāievēro tiesu iestāžu neatkarība un tiesiskums, kas ir viena no pamatvērtībām, pamatojoties uz kurām saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 2. pantu Eiropas Savienība ir dibināta un kuras ir kopīgas dalībvalstīm. Šādas iniciatīvas būtu rūpīgi jāizvērtē attiecībā uz to, cik lielā mērā tās aizsargā ikviena tiesības. Jo īpaši būtu jārīkojas krimināljustīcijas kontekstā, kur attālinātu sakaru tehnoloģiju izmantošana varētu radīt nopietnus riskus attiecībā uz aizdomās turēto un apsūdzēto personu pamattiesībām, jo īpaši tiesībām uz taisnīgu tiesu, tiesībām piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā un tiesībām uz aizstāvību. Inovatīvu tehnoloģiju rašanās var radīt arī kardināli jaunus izaicinājumus un riskus, piemēram, kibernetikas pārkāpumus, digitālās plaisas padziļināšanos vai neapzinātu diskrimināciju neobjektīvu algoritmu vai datu kopu dēļ.

b. Tiesu iestāžu pieejamība

26. Tiesu iestāžu pieejamība ir vēl vienas pamattiesības un būtisks tiesiskuma elements. Digitālā pārveide pēdējo desmitgažu laikā ir būtiski mainījusi cilvēku dzīvi, un šis process turpināsies. Tiesu sistēmas rod risinājumus šīm aizvien mainīgajām prasībām un dara iedzīvotājiem pieejamas atbilstošas tehnoloģiskās iespējas. Dalībvalstu tiesu sistēmu turpmākai digitalizācijai, kā arī MI izmantošanai tieslietu sistēmās ir milzīgs potenciāls arī turpmāk veicināt un uzlabot tiesu iestāžu pieejamību visiem visā Eiropas Savienībā. Piemēram, ir gadījumi, kad zema riska nolūkos var izmantot MI un tas var būt ļoti noderīgs gan iedzīvotājiem, gan tiesu iestādēm.

c. Koncentrēšanās uz cilvēkiem

27. Saskaņā ar Eiropas deklarāciju par digitālajām tiesībām un principiem digitālajai desmitgadei ⁸ visi centieni tieslietu digitalizācijas jomā būtu jākoncentrē uz cilvēku vajadzībām. Eiropas Savienībā digitālās pārkārtošanās centrā ir cilvēki.
28. Uz cilvēkiem koncentrēti pakalpojumi ir pieejami visiem, tie ir pielāgoti cilvēku vajadzībām un atbilst augstiem kvalitātes standartiem. Visu cilvēku, tostarp to, kuriem trūkst digitālo prasmju vai rīku, vajadzības būtu jāapmierina vienlīdzīgi, nodrošinot efektīvu līdzdalību un iesaistīšanos tiesvedībā. Tāpēc, lai stiprinātu uzticēšanos starp cilvēkiem un publiskajām iestādēm, būs svarīgi pārorientēt uzsvaru uz cilvēku perspektīvu un padarīt tieslietu sistēmas pieejamākas, efektīvākas un pārredzamākas.

⁸ COM(2022) 28 final.

d. Digitālās plaissas pārvarēšana

29. Lai veicinātu taisnīgu un līdzsvarotu tieslietu vidi visā Eiropā, ir būtiski samazināt digitālo plaissu, kas rada nevienlīdzību tiesu iestāžu pieejamības ziņā. Tas ir ne tikai potenciāls iedzīvotāju atstumtības avots, bet arī šķērslis viņu tiesību izmantošanai. Šis princips attiecas arī uz nepieciešamību strādāt pie tā, lai visās ES dalībvalstīs panāktu saskaņotu tieslietu digitalizācijas līmeni. Apmainoties ar paraugpraksi un centieniem, mēs varam kopīgi veicināt tieslietu digitālo pārveidi, vienlaikus saglabājot uz cilvēkiem koncentrētu perspektīvu, kas nodrošina, ka ikvienas personas tiesības tiek aizsargātas un ievērotas.

e. Lietotāju digitālā iespēcināšana

30. Pašlaik 46 % Eiropas iedzīvotāju ⁹ trūkst digitālo pamatprasmju un resursu. Lai dotu viņiem iespēju pilnībā izmantot savs tiesības un iespējas, viņiem būtu jānodrošina digitālās prasmes, kas vajadzīgas, lai piekļūtu digitālajiem pakalpojumiem. Tāpēc tieslietu digitālajā pārveidē ir jāietver lietotāju digitālā iespēcināšana un viņu spēju veidošana. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš tieslietu profesionāļu apmācībai. Digitālo rīku un resursu izmantošanas veicināšana tieslietu profesionāļu vidū uzlabos viņu spēju efektīvi orientēties gan valsts, gan Eiropas tiesiskajā regulējumā, tādējādi nodrošinot konsekveni.

f. Ilgtspēja

31. Katrs e-tiesiskuma pakalpojums būtu jāīsteno un jānodrošina ilgtspējīgā veidā, kas nozīmē, ka tā ietekmi uz ekonomiku, vidi un sociālo jomu var paredzēt un saglabāt ilgtermiņā.

⁹[https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_sk_dskl_i\\$DV_317/default/table?lang=en](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_sk_dskl_i$DV_317/default/table?lang=en)

B. Darbības principi

a. Vienas reizes princips

32. Sniedzot tiesu iestāžu pakalpojumus, īpaša uzmanība būtu jāpievērš “vienas reizes” principam, lai izvairītos no liekām procedūrām un nevajadzīga sloga iedzīvotājiem un tiektos, ja iespējams, atkalizmantot sistēmā ievadīto informāciju, kas joprojām ir aktuāla. “Vienas reizes” principu piemēro, vienlaikus ievērojot tiesības uz datu privātumu un tiesības tikt aizmirstam.

b. Digitāls pēc noklusējuma

33. Izmantojot pieeju “digitāls pēc noklusējuma”, tiks racionalizēti procesi, samazināts darbs ar papīra formāta dokumentiem un uzlabota juridiskā procesa vispārējā efektivitāte. Juridisko pakalpojumu digitalizācija pavērs ceļu pieejamākai un lietotājdraudzīgākai tieslietu sistēmai, kas dos labumu gan praktizējošiem juristiem, gan plašai sabiedrībai. Šī jaunā tieslietu sistēma būtu jāuztver kā digitāls pakalpojums, lai gan ir jāsaglabā nedigitālas alternatīvas, lai nodrošinātu efektīvu tiesisko aizsardzību un tiesu iestāžu pieejamību tiem, kuri pilnībā nepiedalās tehnoloģiju attīstībā.

c. Sadarbspēja un kiberdrošība

34. Pasaulē, kurā informācijas plūsma ir brīva, izšķiroša nozīme ir tieslietu sistēmu sadarbības nodrošināšanai ¹⁰. Piešķirot prioritāti sadarbībai, tiks nodrošināti netraucēti sakari un datu apmaiņa starp dažādām sistēmām, stiprinot koordināciju un sadarbību starp dažādiem tiesību subjektiem un iestādēm un tādējādi likvidējot šķēršļus starp dažādajām valstu tiesību sistēmām.

¹⁰ Šajā sakarā sk. EISI sadarbības satvaru un Eiropas publisko pakalpojumu Eiropas sadarbības satvaru.

35. Turklāt sadarbība mazina kibernetikas riskus un iesācēšu efektu, ko var novērst, izmantojot koordinētu pieeju starp dalībvalstīm. Digitālo tehnoloģiju izmantošana tieslietu jomā ir ļoti sensitīvs jautājums, tāpēc ir jāievēro visjaunākie standarti attiecībā uz informācijas drošību un kibernetiku ¹¹ un ir pilnībā jāievēro tiesību akti privātuma un datu aizsardzības jomā.

d. Dinamiskas tieslietas

36. Tieslietām jābūt elastīgām un jāspēj pielāgoties pastāvīgi mainīgajām sabiedrības vajadzībām. Ņemot vērā katra indivīda un iestādes konkrētos apstākļus, tostarp to spējas un prasmes, un efektīvi pārvaldot pārmaiņas, mēs varam izveidot noturīgāku un reaģētspējīgāku tieslietu sistēmu, kas pielāgojas lietotāju vajadzībām un gaidām.

37. Šajā procesā liela nozīme var būt digitālajām tehnoloģijām un datiem. Lai uzlabotu efektivitāti un lietderību, tieslietu pakalpojumos arvien vairāk tiek integrēta digitalizācija, datu analīze un mākslīgais intelekts. Covid-19 pandēmija bija izaicinājums tieslietu pakalpojumu sniegšanai un paātrināja šādu pakalpojumu digitālo pārveidi, vienlaikus izgaismojot jautājumus, ko rada šādas pārmaiņas.

e. Dato balstītas tieslietas

38. Nav šaubu par to, cik svarīgi ir uz datiem balstīti lēmumi. Tāpēc iniciatīvās cita starpā būtu jāiekļauj datu vākšana un datu analīze, jo tās ir būtiskas, lai pienācīgi virzītu rīcību, vienlaikus novēršot iespējamus saistītos riskus, piemēram, datu vai tehnoloģisku neobjektivitāti.

¹¹ Šajā sakarā sk. arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2022/2555 (2022. gada 14. decembris), ar ko paredz pasākumus nolūkā panākt vienādi augstu kibernetikas līmeni visā Savienībā un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 910/2014 un Direktīvu (ES) 2018/1972 un atceļ Direktīvu (ES) 2016/1148 (TID 2 direktīva).

39. Vajadzētu arī izvirzīt mērķi palielināt tieslietu sistēmu pārredzamības līmeni, lai palielinātu cilvēku uzticēšanos justīcijai. Piekļuves atvērtiem tieslietu datiem veicināšana var kalpot par līdzekli, kā iespēcināt cilvēkus un uzņēmumus, tādējādi cita starpā uzlabojot autonomas strīdu izšķiršanas iespējas. Piekļuve tieslietu datiem var arī sekmēt mērķtiecīgāku pasākumu pieņemšanu, balstoties uz apzinātajām vajadzībām un izaicinājumiem, kā arī palīdzēt izskaidrot veiktās darbības. Ir svarīgi atvērt tieslietu datus, lai varētu īstenot jaunas iniciatīvas un veicinātu sinerģiju starp šādām iniciatīvām.

40. Jebkurā gadījumā ir jānodrošina pienācīga datu aizsardzība un kiberdrošība.

f. Atvērtais pirmkods

41. Eiropas Savienībā un dalībvalstīs arvien vairāk tiek atzīts, cik svarīgi ir radīt un izmantot programmatūru saskaņā ar atvērtā pirmkoda licencēm atbilstoša datu aizsardzības satvara kontekstā. Atvērtā pirmkoda priekšrocības, piemēram, zemākas kopējās īpašumtiesību izmaksas, inovācijas stimulēšana un uzlabota pārredzamība un sadarbība, ir ļoti svarīgas tieslietu nozarei. Turklāt atvērtais pirmkods var sekmēt tiesībaizsardzības un tiesu iestāžu uzraudzību un uzticēšanos tām.

III. STRATĒGISKIE UN DARBĪBAS MĒRĶI

42. E-tiesiskuma vispārējam mērķim vienmēr jābūt uzlabot tieslietu pakalpojumu sniegšanu sabiedrībai, lai veicinātu tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā. To paturot prātā, būtu jācenšas sasniegt šādus stratēģiskos mērķus:

- a) uzlabot piekļuvi digitālajām tieslietām;
- b) uzlabot tiesu iestāžu digitālo sadarbību;
- c) uzlabot digitālo tieslietu efektivitāti;
- d) veicināt inovatīvas digitālās tieslietas.

43. Šos stratēģiskos mērķus var iedalīt sīkāk šādos darbības mērķos:

A. Uzlabot piekļuvi digitālajām tieslietām

44. Uz cilvēkiem koncentrētās digitālās tieslietās ir jāņem vērā visi aktori un viņu vajadzības, nevienu neatstājot novārtā. Šo stratēģisko mērķi var iedalīt sīkāk vairākos darbības mērķos.

i. Sekmēt vispārēju piekļuvi digitālajām tieslietām

45. Tiesu iestāžu pieejamība ir pamattiesības un viens no tiesiskuma pamatprincipiem. Tāpēc vienam no galvenajiem mērķiem vajadzētu būt tiesu iestāžu, tostarp digitālo tieslietu, vispārējas pieejamības nodrošināšanai Eiropas Savienībā.

46. Lai sekmētu pieejamību visiem, Eiropas e-tiesiskuma portāls ¹² un visi tā papildpakalpojumi, tostarp topošais Eiropas elektroniskās piekļuves punkts, ir ļoti svarīgi kā vienas pieturas aģentūra digitālo tieslietu pakalpojumiem.

ii. Veicināt digitālo tieslietu pakalpojumus ar pievienoto vērtību

47. Tieslietu pakalpojumi vienmēr būtu jāizstrādā, raugoties no indivīdu un tieslietu profesionāļu perspektīvas tā, lai tie būtu funkcionāli un lietotājiem sniegtu reālu pievienoto vērtību.

iii. Uzlabot un popularizēt e-tiesiskuma portālu un EUR-Lex

48. Ir pierādījies, ka e-tiesiskuma portāls un EUR-Lex ir vērtīgi rīki tiesu iestāžu pieejamības veicināšanā un tieslietu sistēmu efektivitātes uzlabošanā. Tie sniedz piekļuvi dažāda informācijai un mitina dažādas tiešsaistes sistēmas. Tie ir pieejami visās Eiropas Savienības oficiālajās valodās.

¹² <https://e-justice.europa.eu/home?action=home>

49. Agrāk centieni bija vērsti uz to, lai palielinātu e-tiesiskuma portālā pieejamās informācijas apjomu. Tagad ir jāstrādā pie portāla struktūras uzlabošanas, lai saturs būtu viegli piekļūstams ikvienam, izmantojot vienkāršu, visiem saprotamu valodu. Mērķis ir padarīt e-tiesiskuma portālu pievilcīgu, racionālu un piekļūstamu. Ir svarīgi, lai dalībvalstis un Eiropas Komisija turpinātu informēt par portālu un popularizēt to personu, uzņēmumu un tieslietu profesionāļu vidū.

iv. Pārvarēt digitālo plaisu piekļuvē digitālajām tieslietām

50. Lai panāktu vispārēju piekļuvi digitālo tieslietu pakalpojumiem, ir jālikvidē visi esošie šķēršļi, kas liedz piekļūt šādiem pakalpojumiem ikvienam un ar vienādiem nosacījumiem.

51. Lai sasniegtu šo mērķi, ārkārtīgi svarīgi ir jau izstrādes posmā nodrošināt digitālo tieslietu rīku piekļūstamību un nediskrimināciju piekļuvē digitālajām tieslietām.

v. Iespēcināt cilvēkus, uzņēmumus un tieslietu profesionāļus

52. Spēju veidošanas un apmācības pasākumi palīdzēs lietotājiem izmantot digitālās pārveides sniegtās iespējas, nodrošinot tiem efektīvus un kvalitatīvus sabiedriskos pakalpojumus tieslietu jomā. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš tieslietu profesionāļu sākotnējai un tālākajai apmācībai, atbalstot digitālo profesionālo prasmju attīstību saskaņā ar Eiropas tiesiskās apmācības stratēģijām.

B. Uzlabot tiesu iestāžu digitālo sadarbību

53. Daudzi galvenie sadarbīgu digitālo tieslietu mērķi ir noteikti juridiskajos instrumentos, jo īpaši digitalizācijas paketē.

54. Nozīmīga dalībvalstu centienu daļa turpmākajos gados būs jāvelta minētajā paketē noteikto vērīnīgo mērķu sasniegšanai, taču saistībā ar tiesu iestāžu digitālās sadarbības turpmāku uzlabošanu var rasties papildu izaicinājumi.

i. Uzlabot pārrobežu sadarbību

55. Digitalizācijas leģislatīvie akti, piemēram, digitalizācijas pakete un *e-CODEX* regula, paver ceļu tiesu iestāžu pārrobežu sadarbībai: tajos ierosināts digitalizēt vairāk nekā 20 instrumentus tiesu iestāžu sadarbībai. Digitalizācijas paketei būtu jākalpo par atsauci jebkādiem turpmākiem tiesību aktiem e-tiesiskuma jomā Eiropas Savienībā.
56. Turklāt dalībvalstu sekmīgās iniciatīvas, kurās notiek apmaiņa ar reālām lietām ar *e-CODEX* starpniecību, izmantojot vai nu savas valsts sistēmas, vai Eiropas Komisijas nodrošināto references īstenošanas programmatūru, atspoguļo pīlārus, kas atbalstīs tiesu iestāžu saziņas digitālo pārveidi. Ņemot to vērā, ir jānodrošina sadarbība datu un funkcionālā līmenī starp dalībvalstu sistēmām, kā arī ar Eiropas Savienības iestāžu, aģentūru un struktūru sistēmām.
57. Kā jau minēts, viens no prioritārajiem uzdevumiem, kas jārisina, būs digitalizācijas paketes īstenošana. Lai to izdarītu, būs jāpieņem īstenošanas akti attiecībā uz 24 tiesību instrumentiem civilīstās, komercīstās un kriminālīstās un jāizstrādā atbilstošas decentralizētas IT sistēmas, kas sevī ietver atsaucē īstenošanu un/vai valsts līmeņa īstenošanu. Šie īstenošanas akti tiks pieņemti četrās sērijās laikposmā no šā brīža līdz stratēģijas perioda beigām 2028. gadā, un katra attiecīgā IT sistēma sāks darboties divus gadus pēc attiecīgās sērijas pieņemšanas. Tam būs vajadzīgs ievērojams Eiropas Komisijas, dalībvalstu un *eu-LISA* laika un resursu ieguldījums. Ir ļoti svarīgi, lai visi aktori apņemtos pildīt šo uzdevumu un cita starpā ieceltu ekspertus, kas ir kompetenti apspriest attiecīgo juridisko instrumentu digitalizāciju.
58. Visbeidzot, tiesu iestāžu sadarbības instrumentu standartizēta digitalizācija pavērs ceļu turpmākai tieslietu sistēmas sadarbībai ar citām jomām.

ii. Reāllaika sakaru pakalpojumi

59. Mainīgajā digitālajā pasaulē reāllaika sakaru pakalpojumiem ir būtiska nozīme tiesu iestāžu digitālās sadarbības uzlabošanā. Viens no šiem pakalpojumiem ir videokonferences, un šajā jomā dalībvalstis jau progresē valsts vai Eiropas Savienības līmenī.
60. Daudzie gaidāmie izaicinājumi, piemēram, dalībnieku identificēšana un tas, cik liela nozīme digitalizācijas paketē piešķirta videokonferencēm, garantē, ka šis mērķis joprojām būs svarīgs arī turpmākajos gados. Vēl viens piemērs ir digitālā reāllaika mutiskā tulkošana, izmantojot MI, kas, ievērojot uzklusāmās personas pamattiesības, varētu palīdzēt tiesu iestādēm saistībā ar uzklusīšanu klātienē un attālināti, vienlaikus izvairoties no izmaksām, kavēšanās un grūtībām tulku apzināšanā.

C. Uzlabot digitālo tieslietu efektivitāti

61. Efektivitātei piemīt daudz aspektu, taču tie visi nodrošina labāku un ilgtspējīgāku Eiropas Savienību.
- i. Veicināt uz datiem orientētas tieslietas
62. Uz datiem orientētu tieslietu izveide būtu jāuzskata par transversālu mērķi, kam ir būtiska nozīme daudzējādā ziņā. Dati sniedz lieliskas iespējas uzlabot tieslietu nozares efektivitāti un kvalitāti:
- a) vispārējā rakursā – tieslietu datu atvēršana, ņemot vērā datu aizsardzības noteikumus, veicina pārredzamību, kas ir viena no Eiropas Savienības pamatvērtībām;
 - b) no ekonomikas viedokļa – atvērtie dati ļauj radīt jaunus uzņēmējdarbības modeļus, jo dati ir pamatā lielākajai daļai mūsu svarīgāko digitālo veicinātāju, piemēram, MI;

- c) MI sistēmu izstrāde lielā mērā ir atkarīga no lielu, strukturētu un mašīnlasāmu datu kopu visaptverošas pieejamības. Kad tiek lemts par šo datu publiskošanu, uzmanība jāpievērš tam, lai pēc iespējas mazinātu neparedzētu neobjektivitāti un līdz minimumam samazinātu netīšas diskriminācijas risku;
- d) no tehnoloģiskā viedokļa – tieslietu lietotņu un pakalpojumu orientēšana uz datiem atvieglo sadarbību;
- e) no administratīvā viedokļa – iniciatīvu orientēšana uz datiem veicina uz informāciju balstītu lēmumu pieņemšanu un labāku prioritāšu izvēli;
- f) no sociālā viedokļa – iniciatīvu orientēšana uz datiem palīdz izcelt digitālo tieslietu priekšrocības (piemēram, oglekļa emisiju samazināšana, ceļošanas samazināšana utt.).

ii. Tehnoloģijas digitālo tieslietu efektivitātei

- 63. Pastāv tehnoloģijas, kas nepārprotami uzlabo efektivitāti tieslietu jomā. Neizsmeļošā tādu rīku uzskaitījumā, kas ļauj sekmīgi palielināt efektivitāti, ir vērts uzsvērt tādas tehnoloģijas kā tiesu nolēmumu anonimizācija, automātiska lietu sadale, transkripcijas rīki tiesvedības un tiesas savākto pierādījumu fiksēšanai, robotizēta procesu automatizācija un tiešsaistē bāzēti strīdu izšķiršanas rīki.
- 64. Šīs un daudzas citas tehnoloģijas palīdz uzlabot esošos procesus un palielināt tieslietu sistēmas efektivitāti, atbrīvojot tiesu darbiniekus tādu uzdevumu veikšanai, kuriem ir lielāka pievienotā vērtība.

iii. Veicināt dažu klātienē darbību digitalizāciju tieslietu jomā

- 65. Pasaule strauji attīstās pilnīgas digitalizācijas virzienā, un tieslietu jomai ir jāpielāgojas šai realitātei. Šajā sakarā aspekti, kuri varētu būt jāpārskata, ietver, piemēram, palīdzību iedzīvotājiem klātienē, obligātas klātienē administratīvās procedūras vai tiesas procedūras, kas pilnībā notiek klātienē (uzskaitījums ir neizsmeļošs).

66. Tas nenozīmē, ka būtu jāatsakās no klātienes kanāliem. Dažos gadījumos tiešs kontakts ir būtisks, un tas rada iesaisti par cilvēcīgu taisnīgumu. Tomēr būtu plašāk jāizmanto digitālie kanāli.

D. Veicināt inovatīvas digitālās tieslietas

67. Jaunās tehnoloģijas nedrīkst vājināt indivīdu tiesības, un tās ir jāizmanto, pilnībā ievērojot tiesības uz taisnīgu tiesu un tiesības uz aizstāvību, kā noteikts Hartas 47. un 48. pantā, kā arī Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 6. pantā.
68. Šajā ziņā Eiropas Savienība ir uzņēmusies vadošu lomu pārveidojošo tehnoloģiju pieskaņošanā pamattiesībām un pamatbrīvībām un aizsardzības pasākumu nodrošināšanā pret iespējamajiem riskiem.

i. Inovatīvu tehnoloģiju rezultatīva izmantošana

69. Viens no pamatmērķiem ir izmantot inovatīvas tehnoloģijas kā iespēju tuvināt tieslietu jomu iedzīvotājiem, uzlabot tiesu darbību un palīdzēt tiesnešiem ikdienas darbā. Tas būtu jādara atbildīgi, ievērojot Eiropas Savienības noteikumus un vērtības.

ii. Veicināt inovatīvas pieredzes apmaiņu

70. Inovācija nav saistīta tikai ar revolucionārām un jaunākajām tehnoloģijām. Citāda pieeja darbam arī ir sava veida inovācija, jo īpaši tad, ja tas rada uzlabojumus tieslietu jomā.
71. Tāpēc inovatīvas pieredzes apmaiņas veicināšana starp dalībvalstīm var būt savstarpēji izdevīga gan valstu, gan Eiropas līmenī. Ļoti veiksmīgas ir bijušas, piemēram, Padomes rotējošo prezidentūru rīkotās konferences, kā arī Eiropas Komisijas rīkotie tīmekļsemināri par dažādiem MI pielietojuma veidiem tieslietu jomā vai citi forumi, kuros iesaistīti eksperti.

72. Tam visam būtu jāsniedz reāli ieguvumi visiem (tieslietu profesionāļiem, uzņēmumiem, iedzīvotājiem, dalībvalstīm un Eiropas Savienībai), paātrinot digitālo pārveidi, uzlabojot efektivitāti, apkopojot vērtīgu pieredzi, uzlabojot piekļuvi tiesu informācijai, atvieglojot lietu izskatīšanu pārrobežu tiesvedībā un saskaņojot tiesu koncepcijas un procedūras visā Eiropas Savienībā.
73. Eiropas Savienības Padomes darba sagatavošanas struktūra, kas nodarbojas ar e-tiesiskuma jautājumiem, ir kļuvusi par forumu, kurā apspriest svarīgus jautājumus saistībā ar juridiskām un faktiskām problēmām. Straujais progress juridisko tehnoloģiju tirgū var mainīt sabiedrības un jo īpaši tieslietu sistēmu darbību. Pamatjautājumi, kas saistīti ar pārveidojošu tehnoloģiju piemērošanu un izmantošanu, būtu jārisina attiecīgajā darba grupā.

IV. RĪCĪBAS PLĀNS

A. Mērķis

74. Šā rīcības plāna mērķis ir apzināt darbības, kas vajadzīgas, lai sasniegtu stratēģijā izklāstītos mērķus. Šajā nolūkā tas ļauj dinamiski integrēt darbības, lai tās būtu pieskaņotas gan pašreizējiem pasākumiem, gan pasākumiem, kas plānoti turpmākajos gados vai vēl nav zināmi. Turklāt plāns izveido mehānismu, kas ļauj regulāri atjaunināt iniciatīvas, kuras īstenotas, lai sasniegtu šīs stratēģijas 3. iedaļā izklāstītos mērķus.
75. Rīcības plānā ir identificētas notiekošās un gaidāmās darbības un darbības jomas. Visām darbībām, projektiem un iniciatīvām, kas iekļauti rīcības plānā vai ko ir plānots tajā iekļaut, vajadzētu būt vērstām uz šo mērķu sasniegšanu, vienlaikus ievērojot šīs stratēģijas 2. iedaļā izklāstītos principus.

76. E-tiesiskuma projekti un iniciatīvas balstās uz brīvprātīgas rīcības principu, izņemot gadījumus, kad kāds konkrēts juridisks instruments uzliek pienākumus. Gan obligātās darbības (tādas, kas izriet no tiesību aktiem), gan neobligātās darbības ir saistītas ar vienu vai vairākām darbības jomām.
77. Rīcības plāna mērķis ir garantēt saskaņā ar iepriekšējo rīcības plānu (rīcības plāns 2019.–2023. gadam) uzsākto centienu turpināšanu, vienlaikus ievērojot elastīgāku pieeju. Tā vietā, lai uzskaitītu konkrētus projektus un iniciatīvas, tajā galvenā uzmanība pievērsta to darbību noteikšanai, kurās varētu iekļaut dažādus projektus un iniciatīvas.
78. Šīs pieejas mērķis ir labāk strukturēt darbu attiecībā uz sinerģiju, koordināciju, uzraudzību un ziņošanu, lai atvieglinātu vispārējo pārvaldību un saglabātu elastību.

B. Darba jomu un darbību apzināšana

79. Galvenās darbības jomas, kas ir apzinātas e-tiesiskuma jomā, ir šādas:
- 1) *e-CODEX*: decentralizētās IT sistēmas pilnveide, tostarp sadarbspēja un drošības profili un elementi;
 - 2) e-tiesiskuma portāls: informācijas pakalpojumi un starpsavienojumi ar ārējiem avotiem;
 - 3) elektroniskās piekļuves punkti: procedūras portāli un saistītie lietotāju saskarņu pakalpojumi;
 - 4) reāllaika (*RT*) lietojumi: videokonferences, mašīntranskripcija un tulkošana, mutiskā tulkošana un citi *RT* lietojumu pakalpojumi;
 - 5) dati: tiesību akti un judikatūra; juridiskie un tiesu dati;
 - 6) MI un citi inovatīvi IT pakalpojumi tieslietu jomā;
 - 7) citas darba jomas.

80. Šīs darba jomas tematiski sagrupē darbības, kas jāveic, lai sasniegtu stratēģijas mērķus.
81. Vispārīgais pamatkritērijs jaunas darbības apzināšanai ir tās saskaņošana ar stratēģisko un darbības mērķi. Darbībām vajadzētu būt vērstām uz minēto mērķu sasniegšanu.
82. Neskarot jaunu darbību iekļaušanu turpmākajā gaitā, šeit sniegtajā tabulā ir izklāstīts visaptverošs saraksts ar apzinātajām darbībām, kas iedalītas pa darba jomām un vai nu jau eksistē, vai arī ir gaidāmas tuvākajā laikā. Ņemot vērā to, ka ievērojama daļa no turpmākajos gados gaidāmajiem dalībvalstu un Eiropas Savienības iestāžu un struktūru centieniem izriet no tiesību aktiem, konkrētas darbības tieši izriet no tiem.
83. Neskarot piektajā ailē minētos aktorus, ir jāņem vērā, ka saskaņā ar savām pilnvarām kompetentajai darba grupai būtu jāveic pēcpasākumi saistībā ar dažādajām Eiropas Savienības iniciatīvām tieslietu digitalizācijas jomā.

Stratēģiskie mērķi	Darbības mērķi	Galvenā darba joma	Darbības	Iesaistītie aktori
A. Uzlabot piekļuvi digitālajām tieslietām	A.i. Sekmēt vispārēju piekļuvi digitālajām tieslietām	2, 3	Izstrādāt, ieviest un ekspluatēt Eiropas elektroniskās piekļuves punktus un valstu elektroniskās piekļuves punktus	COM ¹³ /DV ¹⁴
	A.ii. Veicināt digitālo tieslietu pakalpojumus ar pievienoto vērtību	Visi	Novērtēt ieguvumus galalietotājiem Ievākt lietotāju atsauksmes	COM/DV
	A.iii. Uzlabot un popularizēt e-tiesiskuma portālu un <i>EUR-Lex</i>	2, 5	Uzlabot e-tiesiskuma portāla saturu, piekļūstamību un darbību	COM/DV
		2, 5	Uzlabot <i>EUR-Lex</i> saturu, piekļūstamību un darbību	Eiropas Savienības Publikāciju birojs

¹³ Eiropas Komisija.

¹⁴ ES dalībvalstis.

	A.iv. Pārvarēt digitālo plaisu piekļuvē digitālajām tieslietām	7	Uzlabot valstu portālu un citu e-tiesiskuma pakalpojumu pieejamību	COM/DV
		2, 3, 4, 6	Palīdzēt lietotājiem, izmantojot sarunu asistentus (sarunbotus, tostarp MI darbinātos), atvieglojot iedzīvotāju piekļuvi tiesu informācijai	COM/DV
		Visi	Atbalstīt lietotāju piekļuvi IT aprīkojumam	DV
		7	Nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi digitālo tieslietu pakalpojumiem visā ES	COM/DV
	A.v. Iespēcināt cilvēkus, uzņēmumus un tieslietu profesionāļus	7	Apmācīt tieslietu profesionāļus	COM/DV
		7	Darbības ar mērķi uzlabot lietotāju prasmes, lai uzlabotu tiesu iestāžu pieejamību ar digitāliem līdzekļiem	COM/DV

B. Uzlabot tiesu iestāžu digitālo sadarbību	B.i. Uzlabot pārrobežu sadarbību	1	Izstrādāt un testēt jaunus izmantošanas gadījumus, ar kuriem veicina sadarbību	DV
		1, 3, 4	Īstenot piemērojamos tiesību aktus par tiesu iestāžu pārrobežu sadarbību (piemēram, Digitalizācijas regulu un tās īstenošanas aktus un citus spēkā esošus vai gaidāmus ES tiesību aktus)	DV
		1, 3	Izvērst <i>e-CODEX</i> piekļuves punktus	DV
		5	Savstarpēji savienot reģistrus	COM/DV
		1, 2, 5	Popularizēt Eiropas judikatūras identifikatora (<i>ECLI</i> ¹⁵) izmantošanu	COM/DV
	B.ii. Reāllaika sakaru pakalpojumi		Popularizēt digitālās tiesas telpas	DV
		4	Uzlabot videokonferenču sadarbību (piemēram, kopīgas prasības, standarti vai rīki attālinātai uzklaušīšanai)	COM/DV

¹⁵ Par atskaites punktu izmantojot Padomes secinājumus par Eiropas judikatūras identifikatoru (*ECLI*) un vienotu judikatūras metadatu minimālo kopu [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52019XG1024\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52019XG1024(01))

C. Uzlabot digitālo tieslietu efektivitāti	C.i. Veicināt uz datiem orientētas tieslietas	5	Uzlabot juridisko un tiesu datu vākšanu un izmantošanu	DV / Publikāciju birojs
		5	Nodrošināt atvērtus datus un pārredzamību	DV / Publikāciju birojs
	C.ii. Tehnoloģijas digitālo tieslietu efektivitātei	2, 3	Ieviest un popularizēt elektronisko parakstu un zīmogu izmantošanu Apstrādāt lietotāju identifikāciju un autentifikāciju Apstrādāt lietotāju piekrišanu	COM/DV COM/DV COM/DV
		2, 3	Paredzēt risinājumus, kas dod iespēju veikt elektroniskus nodevu maksājumus	COM/DV
		Visi	Automatizēt tieslietu darbības	DV
	C.iii. Veicināt dažu klātienē darbību digitalizāciju tieslietu jomā	7	Izstrādāt un popularizēt attālinātas digitālās procedūras tieslietu jomā (ja iespējams)	DV

D. Veicināt inovatīvas digitālās tieslietas	D.i. Inovatīvu tehnoloģiju rezultatīva izmantošana	6	Noteikt piemērošanas jomas un droši piemērot MI tieslietu jomā, tostarp, bet ne tikai tiesas nolēmumu anonimizācijai un pseidonimizācijai; kā transkripcijas rīku tiesvedības fiksēšanai un tiesas savāktu pierādījumu dokumentēšanai (runas pārveide tekstā un teksta pārveide runā); tulkošanai; juridiskajai analīzei, piemēram, judikatūras un lielo datu avotu analīzei; lai aprēķinātu tiesības uz kompensāciju, piemēram, pasažieru tiesības u. tml.	COM/DV
	D.ii. Veicināt inovatīvas pieredzes apmaiņu	Visi	Apmainīties ar paraugpraksi kompetentajā Padomes darba grupā un citos forumos	DV
		Visi	Atvieglot un apmainīties ar informāciju par valsts un daudzvalstu projektiem	DV
		Visi	Veicināt digitālo risinājumu kopīgošanu un atkalizmantošanu starp dalībvalstīm	DV
		Visi	Izveidot biļetenu pieredzes apmaiņai par notiekošajām iniciatīvām, paraugpraksi un jaunākajām norisēm	DV/prezidentūra ¹⁶

¹⁶ Eiropas Savienības Padomes prezidentūra.

C. Projektu un iniciatīvu apzināšana

84. Kritēriji tam, vai projektu vai iniciatīvu iekļaut kādas darbības atbalstam, ir šādi.

- a. Projektam vai iniciatīvai ir aktīvi jāsekmē stratēģijas mērķu sasniegšana un jābūt saistītai ar konkrētu darbību.
- b. Projekts vai iniciatīva norisināsies tās attiecīgās darbības jomas ietvaros, kas saistīta ar darbības mērķi. Ja darba joma neeksistē, piemēros kategoriju “citas darba jomas”.
- c. Projektam vai iniciatīvai ir jārada ieguvumi tam noteiktajā darbības jomā pēc iespējas lielākam skaitam dalībvalstu. Tas nozīmē, ka rezultāti un gūtās atziņas būtu jā dara zināmi visām dalībvalstīm, kas iesaistītas konkrētajā darba jomā.
- d. Projektam vai iniciatīvai būtu jāatbilst ziņošanas, uzraudzības un koordinācijas noteikumiem, kas attiecas uz attiecīgo darbības jomu.

85. Šī pieeja ir atkāpe no iepriekšējā rīcības plāna metodikas, kas ietvēra izsmeļošu projektu sarakstu. Tā vietā prioritāra ir spēja ātri reaģēt uz mainīgiem apstākļiem, piemēram, jaunu tiesību aktu ieviešanu, tehnoloģiskiem jauninājumiem vai neparedzētiem šķēršļiem.

V. Pēcpārbaudes mehānisms

86. Šīs stratēģijas mērķis ir izveidot pamatu pēcpārbaudes mehānismam, kurā noteikti attiecīgi kritēriji projektu un iniciatīvu uzraudzībai. Lai gan tas nozīmē dalībvalstu un attiecīgo Eiropas Savienības iestāžu un struktūru iesaisti, mehānisms būtu jāizstrādā tā, lai izvairītos no nevajadzīga administratīvā sloga radīšanas.

87. Vienota pēcpārbaudes mehānisma iestrādāšana attiecībā uz visiem projektiem un iniciatīvām uzlabos koordinētu rīcību. Turklāt tādējādi tiks racionalizēta progresu uzraudzība, prioritāšu noteikšana, kā arī plānošana un koordinācija starp dalībvalstīm un/vai Eiropas Savienības iestādēm vai struktūrām, vienlaikus pēc iespējas samazinot centienu dublēšanos.
88. Kad projekts vai iniciatīva ir apzināta, tas būtu jāiekļauj pēcpārbaudes mehānismā pie attiecīgā stratēģiskā mērķa, darbības mērķa un darbības. Informācijā, kas jāsniedz par katru projektu vai iniciatīvu, būtu jāietver vismaz šādi elementi:
- a. Apraksts
 - b. Darbības joma un mērķis
 - c. Attiecīgais stratēģiskais un darbības mērķis
 - d. Attiecīgā(-s) darba joma(-s)
 - e. Paredzami ieguvumi
 - f. Iesaistītās dalībvalstis un/vai organizācijas, kā arī īss apraksts par katras puses uzdevumiem un pienākumiem (jo īpaši, ja tām ir atšķirīgas funkcijas)
 - g. Laika grafiks
 - h. Finansējuma avoti (ES finansējums vai citi)
 - i. Savstarpējā atkarība un iespējamā sinerģija ar citiem projektiem (attiecīgā gadījumā)
 - j. Statuss
89. Šī informācija par katru projektu vai iniciatīvu atbildīgajām personām un vienībām būtu jāatjaunina vismaz reizi gadā. Tas būtu jādara, neskarot ziņošanas pienākumus, kas piemērojami citos kontekstos (piemēram, saistībā ar rezultātu apkopojumu tiesiskuma jomā) vai paredzēti leģislatīvajos aktos, un būtu jāizvairās no centienu dublēšanās.

90. Eiropas Savienības Padomes rotējošajai prezidentūrai būtu regulāri jāinformē kompetentā darba grupa par pēcpārbaudes mehānismā iekļauto projektu un iniciatīvu progresu un rezultātiem. Tam būtu jāpalīdz sniegt orientāciju saistībā ar darbu e-tiesiskuma jomā saskaņā ar šo stratēģiju.
91. Lai pēc iespējas samazinātu administratīvo slogu, ziņošanas nolūkā būtu jādara pieejams kopdarbīgs pēcpārbaudes rīks. Padomes Ģenerālsēkretariātam būtu jāpalīdz prezidentūrai, nodrošinot pēcpārbaudes rīka mītināšanu un darbību.
92. Priekšlikumi projektu vai iniciatīvu iekļaušanai pēcpārbaudes mehānismā būtu jāanalizē un par tiem būtu jālemj Padomes kompetentajai darba grupai.
93. Tāpat Eiropas Komisija būtu jāaicina informēt dalībvalstis par tās projektu vai iniciatīvu pašreizējo stāvokli un rezultātiem.
-